

Längs enkelspårig hjärnväg

När polletten trillade ner angående klimatuppvärmningen tycker man att den skulle ha dragit med sig en annan insikt. Den, nämligen, att människan i all sin härlighet inte styr skeendena på planeten. För det är en avsevärd skillnad mellan att inverka på och att kontrollera, och det gamla vanliga sättet att mildra effekten av det vi ställt till med genom nya tekniska innovationer tycks nu ha nått sin gräns. En tredje pollett som borde ha fallit på plats med ett öronbedövande kraschbang, är en allt genomsyrande förståelse av att människan ingår i ett gäng komplexa nätverk av interaktioner mellan arter, inom arter, och med den geologiska och atmosfäriska omgivningen.

I stället utropar företrädare för *business as usual* att ett intensivare utnyttjande av den finländska skogen vore en klimatgärning, trots att vederhäftiga vetenskapliga belägg för påståendet saknas. Tvärtom visar färska studier att gammal skog är en kolsänka, och om man eldar upp eller gör cellulosa av den, tar det alltför lång tid – nu när det är bråttom – innan småplantorna på den ersättande ensidiga trädakern kommer ens i närheten av samma inlagring. Den ökade användningen av bioenergi hotar de målsättningar som FN satt upp.

Utvecklingen av skogsråvaran till att ersätta oljebaserade material av olika slag är förstås en god tanke och kan mycket väl låta sig göras inom ramen för skogsbrukets befintliga intensitet. Särskilt om slöseriet med papper i form av onödiga reklamblad och annat kan minskas samtidigt som fiberåtervinningen ökar.

Typiskt för den tänkande människan är att det är svårt att hålla mer än en tanke i huvudet. Uppskattningsvis 2/5 av de flercelliga organism-arterna i Finland är skogslevande. Det redan nu intensiva utnyttjandet av skogen är det mest framträdande hotet mot faunan och floran innanför landets gränser.

Av pågående diskussioner kan man närapå få för sig att det nu gäller att väga klimatförändring mot biologisk mångfald. Välja att fixa det ena på bekostnad av det andra. Liknande alltför ensidiga resonemang förekommer även i diskussioner kring den framtida energiförsörjningen när kärnkraften lyfts fram som ersättare för fossila bränslen. Det är som om vår livsmiljö bestod blott och bart av en temperaturskala. Men det handlar om mer än skillnader i termisk energi: det avgörande är vad som

händer med ekosystemen när jordens medeltemperatur förändras. Omvänt påverkas själva temperaturstegringen av tillståndet hos det levande: hur mycket solvärme som absorberas eller kol som lagras beror till en del av näringsvävens komplexitet och de varelser som ingår i den.

Dags alltså att överge enögt kisande i kikarsiktet till förmån för en holistisk, långsiktig och ödmjuk syn på biosfären och människans roll. Dags att byta fiskal vinstmaximering mot livsviktigt samarbete. Vi måste så klart göra allt som står i vår makt för att stävja uppvärmningen, men utan att öka den redan nu omfattande fragmenteringen och utarmningen av livsmiljöerna, ty om vi gör det är vårt fläsk likförbannat stekt.

För att, som det anstår en ledartext, anknyta till publikationens sammanhang vill vi notera att OAs 95:te verksamhetsår inföll 2019. Det firades i arbetets tecken med aktiv forskning på Valsörarna, Hällgrund och i Risöskogen, vilket också till en del framgår av artiklarna i detta nummer. OA fortsätter i samma riktning med sikte på 100-årsjubileet 2024.

IKA ÖSTERBLAD & ANDERS N. NILSSON

Källor

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (red.) 2019. [The 2019 Red List of Finnish Species](#). — Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsingfors. 704 s.
- Norton, M., Baldi, A., Buda, V., Carli, B., Cudlin, P., Jones, M. B., Korhola, A., Michalski, R., Novo, F., Oszlányi, J., Santos, F. D., Schink, B., Shepherd, J., Vet, L., Walloe, L. & Wijkman, A. 2019. [Serious mismatches continue between science and policy in forest bioenergy](#). — *Bioenergy* 11: 1256–1263. doi: 10.1111/gcbb.12643.